

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

બિદેશ સિંહ

વીરુધ્ધ

મધુ સિંહ અને અન્યો .

સપ્ટેમ્બર ૨૩, ૨૦૦૩

[માનનીય મુખ્ય ન્યાયામૂર્તિ શ્રી વી. એન. ખરે,

અને

માનનીય ન્યાયામૂર્તિ શ્રી એસ. બી. સિંહા]

લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૧:

કલમ-૮૧,૮૨,૮૬ અને ૧૧૭ સાથે વાંચીને કલમ-૧૦૦ (૧) (બી) અને ૧૦૦ (૧) (ડી) (૩)-ચૂંટણી અરજી-૨૫૮ મતપત્રોના અસ્વીકારમાં ગેરકાયદેસરતાના આધારે પરત ફરેલા ઉમેદવારની ચૂંટણીને પડકારતી પ્રતિવાદી-ચૂંટણીની અસર પર તેની નકલની ચકાસણી અને સેવામાં પુષ્ટિ અને તેનું નિરીક્ષણ અને તપાસની માંગ કરતી અરજી-પરત ફરેલા ઉમેદવાર તેના પર અને વિરોધના આધારે ચૂંટણી અરજીની હસ્તાક્ષરિત અને ચકાસાયેલ નકલની સેવા ન આપવા બદલ ચૂંટણી અરજીને રદ કરવા માટે અરજી દાખલ કરે છે- ઉચ્ચ અદાલત અરજીને મંજૂરી આપે છે કે, ચૂંટણી અરજદારે પોતે જ મતગણતરી સાચી હોવાનું પ્રમાણપત્ર આપ્યું હતું અને સ્વીકાર્યું કે કલમ-૮૧ અથવા કલમ-૮૨ અથવા કલમ-૧૧૭ની જરૂરિયાતોમાં ખામીને કારણે ચૂંટણી અરજીને નુકસાન થયું નથી. અને આ જોગવાઈઓનું પાલન ન કરવા બદલ તેને બરતરફ કરી શકાયો ન હતો-ન્યાયાધિકરણના અધિકારક્ષેત્રમાં કલમ-૮૬ તે મર્યાદિત છે અને કલમ-૮૩ નું પાલન ન કરવા પર પણ ચૂંટણી અરજીને પ્રારંભમાં બરતરફ કરી શકાતી નથી. કલમ-૧૦૦(૧)(ડી) (iii) પર આધારિત ચૂંટણી અરજી અને કલમ-૧૦૦(એલ) (બી) પર આધારિત ચૂંટણી અરજીના વચ્ચે તફાવત છે. ચૂંટણી અરજદારે મતપત્રોની તપાસ અથવા ચકાસણી માટે પ્રથમ દૃષ્ટિએ કેસ બનાવવા માટે તથ્યો અને વિગતો નક્કી કરવી જરૂરી છે-જ્યાં ટ્રિબ્યુનલને લાગે છે કે આવી ચૂંટણી અરજીમાં નિર્ધારિત સામગ્રી હકીકતોની અછત છે, ત્યાં ચૂંટણી અરજદારને સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ XVII હેઠળ જરૂરી તથ્યો

અને વિગતો પુરી પાડવા માટે હકકદાર છે. –ચૂંટણી અરજદારને રપ૮ મતપત્રોની માન્યતા કે અન્યથા અંગે તેની ચૂંટણી અરજીમાં દલીલો ઉઠાવવા માટે બાકાત રાખવામાં આવ્યો હતો કે કેમ તે પ્રશ્ન એક એવો મુદ્દો હતો કે જે બાબત માત્ર સુનાવણીમાં જ થઈ શકતી હતી–કાયદાની કલમ ૧૦૦((૧) (ઈ) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને ચૂંટણી અરજીને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર અથવા રદ કરી શકાય છે, માત્ર ખોટી સુનાવણી પછી અને પક્ષકારોને તેમના સંબંધિત કેસોના સમર્થનમાં પોતાને અને/અથવા તેમના સાક્ષીઓની તપાસ કરવાની તક આપ્યા પછી–કલમ–૮૬ હેઠળ ટ્રિબ્યુનલ તેના અધિકારક્ષેત્રને વટાવી ગયું છે. હાઈકોર્ટના આદેશને રદ કર્યો–ચૂંટણી નિયમો, ૧૯૬૧ નું સંચાલન –આર. ૯૪–એ.

ડૉ. વિજય લક્ષ્મી સાધો વિ. જગદીશ, **AIR** (૨૦૦૧) **SC** ૬૦૦ પર આધાર રાખ્યો હતો.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:

સિવિલ અપીલ નંબર ૪૪૦૨/૨૦૦૨.

ચૂંટણી અરજી નંબર ૨/૨૦૦૦ માં રાંચી ખાતે ઝારખંડ હાઈકોર્ટની અદાલતના ર.પ.૦૨ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા વતી અમિતેશ કુમાર અને લક્ષ્મી રમણ સિંહ.

પ્રતિવાદીઓ માટે અમરેંદ્ર શરણ, ઇરશાદ અહમદ અને સમીર અલી ખાન.

કોર્ટનો નીચેનો ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો:

અહીં અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ચૂંટણી અરજીને ફગાવી દેવાના ઝારખંડ હાઈકોર્ટના ચુકાદા સામે આ અપીલ છે. ચૂંટણી પંચ દ્વારા તત્કાલીન બિહાર વિધાનસભા માટે સભ્યની પસંદગી કરવા માટે ૩૧૮ પાંકી વિધાનસભાના મતદારોને બોલાવવામાં આવ્યા હતા. ૨૪ જાન્યુઆરી-૨૦૦૦ નામાંકન પત્રો ભરવાની છેલ્લી તારીખ નક્કી કરવામાં આવી હતી, જ્યારે નામાંકન પત્રોની ચકાસણી માટેની તારીખ ૨૫ જાન્યુઆરી, ૨૦૦૦ નક્કી કરવામાં આવી હતી. કાર્યક્રમ મુજબ ૧૨ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૦ના રોજ મતદાન થવાનું હતું. મતગણતરીના પરિણામે, સામાવાળા નં. ૧ ૧૭૦૯૫ માન્ય મત મળ્યા હોવાથી ચૂંટાયેલા જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો જ્યારે અહીં અપીલકર્તાએ ૧૭૦૫૮ માન્ય મત મેળવ્યા હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું. અહીં અપીલકર્તાએ સામાવાળા નં. ૧ના પરત ફરેલ ઉમેદવારની ચુટણી અરજી દાખલ કરી હતી. જેમાં પરત ફરેલા ઉમેદવારની ચૂંટણીને રદ કરવા અને બૂથ નંબર ૩૫ના સંદર્ભમાં

રપટ ગેરકાયદેસર રીતે નકારી કાઢવામાં આવેલા મતપત્રોની તપાસ અને ચકાસણી બાદ ૩૧૮ પનકી વિધાનસભા મતવિસ્તારમાંથી તેમને ચૂંટાયેલા જાહેર કરવામાં આવે તેવી વધુ રાહતની દાદ માંગવામાં આવી હતી.

સામાવાળા નં.૧ લેખિત નિવેદન દાખલ કરવાને બદલે.ચૂંટણી અરજીમાં, લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૧ (ત્યારબાદ "અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની કલમ ૮૧,૮૩ અને ૮૬ (૧) અને ચૂંટણી આચાર નિયમો, ૧૯૬૧ના નિયમ ૯૪એ (ત્યારબાદ "નિયમો" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) હેઠળ ચૂંટણી અરજીને બરતરફ કરવા માટે અરજી જાળવી રાખવાની ક્ષમતાના આધારે કથિત રીતે અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેને નાગરિક પ્રક્રિયા સંહિતાના આદેશ ૭ નિયમ ૧૧ અને આદેશ ૧૪ નિયમ ૨ સાથે વાંચવામાં આવી હતી.ઉપરોક્ત અરજીમાં, પ્રથમ સામાવાળાએ, અન્ય બાબતોની સાથે દલીલ કરી હતી કે ચૂંટણી અરજીની હસ્તાક્ષરિત નકલ જે શપથ કમિશનરની સીલ સાથે ન હતી તે તેમને આપવામાં આવી ન હતી.વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તાએ સ્વીકાર્યું છે કે, બુથ નંબર ૩૫ ના સંદર્ભમાં મતગણતરીના ત્રીજા તબક્કામાં ઉપરોક્ત રપટ મતપત્રો નકારવામાં આવ્યા હતા. તેમને તેમની ચુટણી પર પ્રશ્ન ઉઠાવવાથી રોકવામાં આવે છે. અપીલકર્તાએ તેનો જવાબ દાખલ કર્યો હતો.ટ્રિબ્યુનલે ઉપરોક્ત અરજી સ્વીકારી અને વિવાદિત ચુકાદાને કારણે એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે ચૂંટણી અરજીમાં ચકાસણીમાં અથવા

પ્રતિવાદીને શપથ કમિશનરની સીલ સાથે ચૂંટણી અરજીની નકલ મોકલવાના મામલામાં કોઈ ખામી નથી. પરંતુ અન્ય બાબતોની સાથે, ઉપરોક્ત અરજીને આધાર પર મંજૂર કરે છે કે, અપીલકર્તાએ પોતે એ પ્રમાણપત્ર આપ્યું હતું કે બુથ નંબર ૩૫માં ત્રીજા તબક્કાની ગણતરી માં ૨૫૮ મતપત્રોનો અસ્વીકારના સંદર્ભમાં સાચી હતી. નિયમ ૩૮ (૧) અને નિયમ ૫૬ (૨) નું ઉલ્લંઘન કરતી હતી. . વિવાદિત ચુકાદાને કારણે ઉચ્ચ અદાલતે એવું ઠરાવ્યું હતું કે નિયમ ૫૬ (૨) ની કલમ (એચ) માં નિર્દિષ્ટ કરેલી ભૂલ એક વાર થઈ જાય પછી રિટર્નિંગ અધિકારી પાસે ઉપરોક્ત મતપત્રોને નકારી કાઢવા સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ નથી.

આ મામલાને ધ્યાનમાં રાખીને ચૂંટણી અરજીને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.તે હાઈકોર્ટ/ટ્રિબ્યુનલના ઉપરોક્ત ચુકાદાની વિરુદ્ધ છે, અપીલકર્તા અમારી સમક્ષ અપીલમાં છે.

પક્ષોના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી, આપણે જોઈએ છીએ કે ચૂંટણી અરજીને પ્રારંભે ફગાવી દેવાનો ટ્રિબ્યુનલનો અભિગમ ખોટો હતો.

કાયદાની કલમ ૮૬માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે હાઈકોર્ટ એવી ચૂંટણી અરજીને ફગાવી દેશે જે કલમ ૮૧ અથવા કલમ ૮૨ અથવા કલમ ૧૧૭ની

જોગવાઈઓનું પાલન કરતી નથી.તે વાતમાં કોઈ વિવાદ નથી કે અરજી કલમ ૮૧ અથવા કલમ ૮૨ અથવા કલમ ૧૧૭ ની જરૂરિયાતોમાં ખામીહોવાને કારણે અરજીને ગુકસાન થયું ન હોય અને આમ, ઉપરોક્ત જોગવાઈઓનું પાલન ન કરવા બદલ ચૂંટણી અરજીને ફગાવી શકાતી નથી.ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા જે જણાવવામાં આવે છે એ છે કે ચૂંટણી અરજીમાં મૂળમહત્વપૂર્ણ તથ્યો નો અભાવ છે અને ચૂંટણી અરજદારે પોતે રિટર્નિંગ ઓફિસરને પ્રમાણપત્ર આપ્યું છે કે, બૂથ નંબર ૩૫ ની મતગણતરીનો ત્રીજો રાઉન્ડ સાચો હતો અને તેથી,તેમણે આવા કોઈપણ વાંધા ઉઠાવવા માટે પોતાને હક્કદાર ગણ્યા નથી.

કલમ ૮૬મુજબ ટ્રિબ્યુનલનું અધિકારક્ષેત્ર મર્યાદિત છે.ચૂંટણી અરજી, તે સામાન્ય છે, કાયદાની કલમ ૮૩ નું પાલન ન કરવા બદલ પણ પ્રારંભમાં બરતરફ કરી શકાતી નથી. ડૉ. વિજય લક્ષ્મી સાધો વિરુદ્ધ જગદીશ, એ. આઈ. આર. (૨૦૦૧) એસ. સી. ૬૦૦ માં, આ અદાલતે નીચેના શબ્દોમાં કાયદાને રજૂ કર્યો.

"જો ચૂંટણી અરજી 'કલમ ૮૧ અથવા કલમ ૮૨ અથવા કાયદાની કલમ ૧૦૭' ની જોગવાઈઓનું પાલન ન કરે તો જ કાયદાની કલમ ૮૬ (૧) હેઠળ ચૂંટણી અરજીરદ કરી શકાય છે. ભ્રષ્ટાચારના આરોપોના સમર્થનમાં નિયત ફોર્મમાં ચૂંટણી અરજી સાથે સોગંદનામું દાખલ

કરવાની જરૂરિયાત કાયદાની કલમ ૮૩ (૧) માં સમાવિષ્ટ છે. આમ, કાયદાની કલમ ૮૩ (૧) અથવા તેની જોગવાઈઓનું કથિત રીતે પાલન ન કરવા બદલ, કાયદાની કલમ ૮૬ હેઠળ ચૂંટણી અરજી મર્યાદિત રીતે બરતરફ કરવા માટે જવાબદાર નથી. કથિત 'ખામીયુક્ત' સોગંદનામાથી અન્ય કયા પરિણામો આવી શકે છે, તે ચૂંટણી અરજીની સુનાવણીમાં નક્કી કરવામાં આવશે, પરંતુ કાયદાની કલમ ૮૬ (૧) ને આવા કેસ તરફ આકર્ષિત કરી શકાતી નથી.

તે એવો કેસ નથી જ્યાં પ્રતિવાદી નં ૧ એ મેં દલીલ કરી હોય કે ચૂંટણી અરજીમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો અસ્પષ્ટ હતા જે લેખિત નિવેદન દાખલ કરવાના બાબતમાં તેમના પર પૂર્વગ્રહ પેદા કરશે. જો આવો કેસ કરવામાં આવ્યો હોય તો પણ ટ્રિબ્યુનલે કલમ ૧૦૦ (૧) (ડી) (૩) હેઠળ આધારિત ચૂંટણી અરજી અને લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ, ૧૯૫૧ની કલમ ૧૦૦ (૧) (બી) પર આધારિત ચૂંટણી અરજીના સંદર્ભમાં દલીલ કરવાની જરૂરિયાત વચ્ચેનો તફાવત યાદ રાખવો જોઈએ. કલમ-૧૦૦ (૧) (ડી) (૩) પર આધારિત ચૂંટણી અરજીના કિસ્સામાં, ચૂંટણી અરજદારે મતપત્રોની તપાસ અથવા ચકાસણી માટે પ્રથમ દૃષ્ટિએ કેસ બનાવવા માટે મહત્વપૂર્ણ તથ્યો અને વિગતો રજૂ કરવાની જરૂર છે. જ્યાં ટ્રિબ્યુનલને લાગે છે કે આવી ચૂંટણી અરજીમાં દર્શાવેલ ભૌતિક તથ્યોની અછત છે, ત્યાં ચૂંટણી અરજદાર સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ XVII

હેઠળ જરૂરી ભૌતિક તથ્યો અને વિગતો પ્રદાન કરવા માટે હકદાર છે.અમારા માનવામાં આવેલા અભિપ્રાયમાં, ચૂંટણી અરજદારને રપટ મતપત્રોની માન્યતા અથવા અન્યથા અંગે તેમની ચૂંટણી અરજીમાં દલીલો ઊઠાવવાથી રોકવામાં અને અટકાવવામાં આવ્યા હતા કે કેમ તે પ્રશ્ન એક એવો મુદો હતો જેમાં માત્ર સુનાવણીમાં જ જઈ શકાયો હોત.ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ચૂંટણી અરજીને મંજૂરી અથવા ફગાવી શકાય છે.કાયદાની કલમ ૧૦૦ (૧) (ઈ) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને , માત્ર સંપૂર્ણ સુનાવણી પછી અને પક્ષકારોને પોતાને અને/અથવા તેમના સાક્ષીઓને તેમના સંબંધિત કેસોના સમર્થનમાં તપાસ કરવાની તક આપ્યા પછી.આવી કાર્યવાહીમાં, પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસર અથવા અન્ય સત્તાવાર સાક્ષીઓની પણ તપાસ કરી શકે છે કે પક્ષકારો ઉપરોક્ત આ રપટ મતપત્રો માન્ય કે અમાન્ય હતા.

ટ્રિબ્યુનલે કાયદાની કલમ ૮૬ હેઠળ તેના અધિકારક્ષેત્રનો અંત લાવ્યો છે વટાવી દીધું છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારી પાસે પ્રતિવાદી નંબર ૧ દ્વારા તેમની અરજીમાં ઊઠાવવામાં આવેલા પ્રશ્નોને યોગ્ય તબક્કે અટકાયત માટે ખુદા રાખીને વાંધાજનક આદેશને રદ કરવા સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ નથી.

ઉપરોક્ત શરતોમાં અપીલની મંજૂરી છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*